

Isten a mi oltalmunk és erősségünk, mindig biztos segítség a nyomorúságban. ³Azért nem félünk, ha megindul is a föld, és hegyek omlanak a tenger mélyébe; ⁴ha háborognak és tajtékoznak is vizei, és tombolásától megrendülnek a hegyek.

⁵Egy folyam ágai örvendeztetik Isten városát, A Felségesnek szent hajlékait. ⁶Isten van benne, nem inog meg, megsegíti Isten reggelre kelve. ⁷Népek háborognak, országok inognak, ha az ÚR mennydörög, megretten a föld. ⁸A Seregek URa velünk van, Jákób Istene a mi várunk.

⁹Jöjjetek, lássátok az ÚR tetteit, aki bámulatos dolgokat művel a földön. ¹⁰Háborúkat szüntet meg a föld kerekességén, íjat tör össze, lándzsát tördel szét, harci kocsikat éget el. ¹¹Csendesedjete el, és tudjátok meg, hogy én vagyok az Isten! Magasztalnak a népek, magasztal a föld. ¹²A Seregek URa velünk van, Jákób Istene a mi várunk.

Kedves Testvéreim!

500 évvel ezelőtt Luther Márton a wittenbergi egyetem tanára, Ágostonrendi szerzetes, pap 95 pontból álló iratot szegezett ki a vártemplom kapujára, ezzel a bevezetővel:

Az igazság kiderítése igyekezetétől indítva, megvitatásra kerülnek az alábbi tételek Wittenbergben, tisztelendő Luther Márton atya, a szabad művészetek és a szent teológia magisztere s ugyanott ezeknek rendes előadója elnökletével. Ezért kéri, hogy akik nem jelenhetnek meg ezeket velünk élőszóban megvitatni, tegyék meg távolból írásban. A mi Urunk Jézus Krisztus nevében. Ámen.

A tételek egyetlen kérdés köré csoportosulnak: egy szóval a megigazulás kérdése köré. Ha leszűkítjük, akkor a búcsú kérdésköre foglalkoztatta Luther Mártont.

Mi is a búcsú? A katolikus egyházban a mai napig használt fogalom mögött a következő tanítás áll: „a már megbocsátott bűnökért járó ideig tartó büntetések elengedése”... vagy már itt a földön, vagy az ún. tisztítótűzben. Ez a jogkör az egyház kezében van, tehát a katolikus egyház, a pápa, a püspökök és papok rendelkezhetnek a bűnök büntetésének elengedéséről.

Valamivel több mint 500 évvel ezelőtt Luther Mártonnak a keze ügyébe akadt egy Biblia. Ez nem volt annyira egyértelmű dolog. Mert ugyan mindenki „ismerte”, de elég kevesen olvasták akkoriban a Szentírást. Luther 21 éves volt, amikor először találkozott vele élőben. Később a kolostorban nem csupán olvasta, hanem saját bevallása szerint: emlékezetébe véste, kívülről tudta a szentírási helyeket. Ennek viszont lett egy nem várt következménye. Erről így vallott később: „Még Erfurtban, fiatal magiszter koromban, a Biblia olvasása közben – nagy aggodalmamra – odáig jutottam, hogy a Szentírás pusztá szövege alapján a pápaság sok tévelygésére rájöttem. Ennek ellenére az erfurti könyvtárban ilyesféle gondolataim támadtak: „Mégis lám, milyen hatalmas a pápa és az egyház tekintélye! Egyedül te lennél okos? Hátha tévedsz?”

Luther évekig nem szólalt meg nyíltan az egyház ellen, csupán akkor 1517-ben, amikor a búcsúcédula árusítással túllőttek minden határon. Ekkor megszólalt, de megszólalása, ahogy hallhattuk inkább vitára hívás volt, mint támadás. Ő szerette volna megvitatni a Szentírás tanítása és az egyház tanítása közötti - általa érzékelt – feszültséget, ellentmondást.

A tételek azonban nem várt hatást váltottak ki. Nem vitatkoztak vele, hanem kiközösítették, majd kiátkozták. Ezzel a kiátkozással fordult meg Lutherben először, hogy az egyház a Szentírás fölé helyezte magát. Ám ekkor sem támadásba kezd, hanem nekiáll az egyszerű nép nyelvére lefordítani azt a könyvet, amely megváltoztatta az ő életét, és Istennel való kapcsolatát, és amelyről ő maga is Péter apostollal együtt vallotta: *egészen bizonyosnak tartjuk a prófétai beszédet, amelyre jól teszitek, ha mint sötét helyen világító lámpásra figyeltok, amíg felragyog a nap, és felkel a hajnalcsillag szívetekben.*

Luther végig ellenszélben dolgozott. Tette, amit Isten rábízott, ugyanakkor sokszor még barátai sem értették meg fanatikus küzdelmét az egyház egész intézménye ellen. Sokszor érezte magát egyedül ebben a harcban, amikor semmi másra, senki másra nem számíthatott, csak Istenre, és az Ő igéjére.

Megpróbálta őt Isten. Sok-sok küzdelem, gyötrelme, betegség, két gyermekének halála. Megtörték ugyan ezek az események, de nem törték össze, mert Isten igéjébe kapaszkodott, ahol pedig azt olvasta: *akit szeret az ÚR azt megfenyíti...*, olvasta Jézus szavát a boldogmondásokból - *¹⁰Boldogok, akiket az igazságért üldöznek, mert övék a mennyek országa. ¹¹Boldogok vagytok, ha énmiattam gyaláznak és üldöznek titeket, és mindenféle rosszat hazudnak rólatok.*

Hallotta, mit mondott Jézus Péternek: *Simon, Simon, íme, a Sátán kikért titeket, hogy megrostáljon, mint a búzát, ³²de én könyörögtem érted, hogy el ne fogyatkozzék a hited:*

Olvasta Pál vallomását: *Ezért tehát, hogy el ne bizakodjam, tövis adatott a testembe: a Sátán angyala, hogy gyötörjön, hogy el ne bizakodjam.*⁸*Emiatt háromszor kértem az Urat, hogy távozzék az el tőlem.*⁹*De ő ezt mondta nekem: „Elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz...*

Luther szenvedett:

Az 1520-as évek második felére derül ki, hogy már nincs esély a megbékélésre a katolikus egyházzal. Kiátkozása után élete folyamatosan veszélyben forog. A parasztlázadások – Luthert félreértve – zászlajukra tűzték a nevét, amiért a nemesség céltáblája lesz. Amikor ezt szóvá teszi, akkor a parasztság is meggorrol rá. Mecénása, és védelmezője Frigyes választófejedelem meghal. A dolgok irányítása kezd kicsúszni a kezéből. Egyik legjobb barátja mártírhalált hal miközben hazájába megy hirdetni a Szentírás igazságát. Időközben megházasodik, gyermekei születnek, de második gyermeke 8 hónaposan meghal. Egyszóval az a szél egyre erősebb lesz... és csak fúj, csak fúj, és Luther az igébe kapaszkodik, és 1528-ban a 46. zsoltárban találja meg a helyzetére nagyon illő leírást, és megoldást:

*Isten a mi oltalmunk és erősségünk, mindig biztos segítség a nyomorúságban.*³*Azért nem félünk, ha megindul is a föld, és hegyek omlanak a tenger mélyébe;*⁴*ha háborognak és tajtékoznak is vizei, és tombolásától megrendülnek a hegyek.*

⁵*Egy folyam ágai örvendeztetik Isten városát, A Felségesnek szent hajlékait.*⁶*Isten van benne, nem inog meg, megsegíti Isten reggelre kelve.*⁷*Népek háborognak, országok inognak, ha az ÚR mennydörög, megretten a föld.*⁸*A Seregek URa velünk van, Jákób Istene a mi várunk.*

⁹*Jöjjetek, lássátok az ÚR tetteit, aki bámulatos dolgokat művel a földön.*¹⁰*Háborúkat szüntet meg a föld kerekességén, újat tör össze, lándzsát tördel szét, harci kocsikat éget el.*¹¹*Csendesedjete el, és tudjátok meg, hogy én vagyok az Isten! Magasztalnak a népek, magasztal a föld.*¹²*A Seregek URa velünk van, Jákób Istene a mi várunk.*

Ezt a zsoltárt vette alapul, amikor megírta a később evangélikus himnusszá lett énekét: az Erős vár a mi Istenünket. A zsidó nép hitvallásából személyes hitvallás és bizonyágtétel lesz, amelyben kimondja azt is, amit a zsoltár még nem mondott ki.

A zsoltár Istent egy erős várhoz hasonlítja, amelybe nem tud betörni az ellenség, amely megvédi azokat, akik oda menekülnek. Sőt még tovább megy, mert természeti csapásoktól is megvéd. A hittanosoknak szoktam mondani, hogy ma már el sem tudjuk képzelni, hogy egy vár milyen védelmet nyújtott abban az időben azoknak, akik bemenekültek. Nemrég olvastam egy cikket arról, hogy az Egyesült Államokban a hurrikánveszély és az Észak Koreai atomfenyegetés miatt megnőtt a kereslet a szuperbiztonságos atombunkerek után. Egészen elképesztő luxus bunkereket lehet kapni, amelyekben „garantált a biztonság”. Lehet, hogy Luther ha ma írná a zsoltárparafrázist a vár helyett atombunkert említene, mindenesetre a zsoltár is és Luther is koruk legnagyobb biztonságot adó építményéhez hasonlították Isten védelmét. De, ahogy említettem Luther tovább megy. Méghozzá két dologban is. Először is megemlíti Jézust, mint ennek a várnak a „hős vezérét”, aki a biztonságunk záloga. De beszél a szenvedésről, a megpróbáltatásokról. Az Isten Jézusban nekünk adott biztonsága nem azt jelenti, hogy ha Jézusban hiszünk, akkor nem történhet semmi baj az életünkben. Ahogyan egy várban is küzdeni kell azért, hogy a vár megvédje a benne lakókat, úgy nekünk sem egy védőbuborék keletkezik az életünkön azzal, hogy megkeresztelték, bár a mai napig sokan szeretnék ezt gondolni. Hiszek Istenben, miért történik ez velem? Mindig ott volt a templomban, ő volt a leghívebb hívő, mégis szenvedések között kellett meghalnia...

Emlékszem rá, amikor 14 évesen hallottam, hogy lelkészemnek nem sokkal előtte halt meg az egyik gyermeke, nem értettem, hogy tud felmenni a szószerke, hogy tud Isten szeretetéről beszélni. Hogy tudja elénekelni „kincset, életet, hitvest, gyermeket mind elvehetik, mit ér ez önekik...” Aztán megértettem, mert Gyurka bácsi a Bibliába kapaszkodott. Úgy, ahogyan egykor Luther tette, amikor ő temette a gyermekét.

Borzalmas lehetett leírni ezeket a sorokat, de el kellett mondania: az Ige, kőszálként megáll.

Adja Isten, hogy a reformáció 500. évében valóban megálljon az Ige, az Jézus Krisztusban nekünk adott igéje. Hogy erős várunk legyen, ahová bármikor menekülhetünk. Mert hála Luthernek és a reformátoroknak, de leginkább hála s Szentléleknek, aki bennük munkálkodott, hogy immár: „Közel van hozzád az ige, a te szádban és a te szívedben”.

Mi lehet a reformáció üzenete ma?

Luther a búcsúkról szóló 95 tételének 62. tételében ezt írja: Az egyház kincse valójában Isten dicsőségének és kegyelmének szent evangéliuma.

Isten Jézus Krisztusban nekünk adott kegyelme minden emberé kell, hogy legyen. Erről a kegyelemről a Szentírásban olvasunk és kapunk megerősítést napról napra. Az Ige egyedül. – nincs más, amire szükséged van!